کوردستان نێت
KURDISTAN NET
ڕۆژنامەیەکی ئەلیکترۆنی ڕۆژانەی گشتی سەربەخۆی کوردییە
www.kurdistannet.org
بەکاتی ناوەندی ئەوروپا 1-5-2007 21:10

کورد و ئاسۆکانی دوارۆژی کوردایەتی ... نەوزادی موهەندیس

Nawzad_mohandis@yahoo. com

❖ ئاشکرایە کورد وەك نەتەوە و کوردایەتیش وەك بزوتنەوەیەکی سیاسی ڕزگاریخواز و پێشکەوتنخواز و دینەمۆی هەژاندن و جوڵەی هەست و بیروهۆشی تاکی کورد تائێستا بەدرێژایی مێژوویی دروست بوون و سەرهەڵدانی بەچەندین قۆناغی سەرکەوتن و نوچدانی جیاوازدا گوزەریان کردوە. مێژووی خەباتی کوردو کوردایەتی هێندەی لاپەڕەی ڕەش و خوێناوی و مەرگەساتەکانی لەخۆگرتوە، بەچارەکی ئەو هێندە لاپەڕەی گەش و دراوشاوەی لەخۆ نەگرتوە، هەرچەندە لەچەند زەمەنێکی غافڵبوونی مێژوویدا لێرەو لەوی هەندی دەسەڵاتی لۆکەڵی و ناوخۆیی دامەزراون، بەڵام هەربەدەستی هازمان و براکان خۆیان لەناوچوون بەهاندان و پیلانگێڕانی دوژمنان. هۆکاری نەگەیشتنی کوردایەتی بەسەرکەوتن و نوچدانە یەك لەدوایەکەکانی بۆ گەلێك فاکتەر دەگەڕێتەوە لەوانە:-

1. ناهۆشیاری سیاسی کورد و جەماوەرەکەی.
2. دواکەوتوویی و هەژاری و نەخوێندەواری کۆمەڵگەی کوردەواری.
3. بونی کێشە و ململانێی کۆمەڵایەتی و ناوچەیی و خێڵەکی لەکۆمەڵگای کوردەواریدا.
4. بوونی سیستەمی دواکەوتوویی دەرەبەگایەتی و خێڵەکی کە تائێستاش لەهەندی ناوچە و پارچەی کوردوستاندا بەردەوامی هەر ماوە.
5. نەبونی حیزبێکی سیاسی گەورە و بەدەسەڵات کەخاوەن سەرکردە و ڕابەرێکی کاریزمایی و سیاسەتمەدارێکی هۆشیارو بیرتیژ و عەقڵیەتێکی ستراتیژی نەتەوەیی بێت.
6. هەڵکەوتەی جوگرافیاو سروشتی کوردوستانیش لەناوەڕاستی چوار دەوڵەت و سی نەتەوەی جیاواز و سەردەست و خاوەن کەلتور و مێژو و دەسەڵاتێکی گەورەو بەهێزی ئەم ناوچەی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستە گەرمەی پڕ لەکێشە و ململانێی نێودەوڵەتیەکان.
7. فاکتەری دەرەکیش هێندە ی ئەو فاکتەرە ناوخۆیی و سروشتیانە کاریگەری گەورەی هەبوە لەسەر ئەو ڕەوتە.

هەربۆیە کوردایەتی نەیتوانیوە بگاتە ئامانج و دوامەنزڵگای سەرکەوتن، کورد و کوردایەتی لەدوای داگیر و دابەشکردنی کوردوستانەوە بەسەر چوار دەوڵەتی ناوچەکەدا و سی نەتەوەی جیاوازیشدا، گیانی یەکێتی و یەك ئامانجی و یەك هەڵوێستی و یەك گوتاری گشتگیر و یەکگرتوی تیادا لاوازکردن. هێندەی بەرنامەو پلانیان تەنها بۆ پارچەکانی خۆیان هەبوە، هێندە ئاوات و ئامانج و ستراتیژیان بۆ پێکەوەنانی کۆمەڵگایەکی یەکگرتووی کوردی نەبوە لەسەر ئاستی کوردوستانێکی گەورە و بەهێز. هەربۆیەش ئەو حیزب و ڕێکخراوە سیاسی و پیشەییانەی کە دروست دەبوون لەو پارچانەی کوردوستاندا تەنها نمایندەی داواکاری و خواستەکانی کۆمەڵگەی کوردەواریان دەکرد لەو پارچانەدا، نەك هەموو کۆمەڵگەی کوردەواری. هەرئەمەش وایکردوە کە کوردایەتی وەك بزوتنەوەیەکی سیاسی ڕەگ دانەکوتێت لەناو هەناو و ناخ و دل وَ مێشکی جەماوەری پان و پۆڕی کۆمەڵگای کوردەواریدا و تەنها لەناو نوخبەیەکی سیاسی کەمدا دروست بوە و لەچوارچێوەی هەستەوە نەچۆتە چوارچێوەی بیرو نەتوانراوە بچەسپێت لە عەقڵیەتی سەرتاپای تاکی کورددا.

ئەمەش بۆتە هۆی لاوازبون و سستبوونی کوردایەتی و تاکی کورد تائێستاش هێندەی ئینتیما و وەلائی بۆ ناوچە و خێڵ و حیزب و گروپی بچوك و ناوچەیی هەیە، هێندە ئینتیماو وەلائی بۆ کوردوستان و کوردایەتی نیە. کە ئەمەش خاڵی هەرە بەهێزە بۆ لاوازبوون و سستبونی کوردایەتی و هەڵخەڵەتاندن و

ئەو نووسینانەی لە کوردستان نێت دا بڵاودەکرێنەوە، بیروبۆچوونی خاوەنەکانیانە، کوردستان نێت لێی بەرپرسیار نییە.

ساویلکەبوونی تاکی کورد لەبەرامبەر پیلانی دوژمناندا و هەمیشە کاری خیانەت و پاشگەزبونەوە و خۆفرۆشتن بەدوژمنان لای تاکی کوردی بۆتە کارێکی ئاسایی و هەمیشە بەرژەوەندیە تایبەتی و ناوچەیی و خێڵەکی و حیزبیەکانی خۆی خستۆتە سەروو بەرژەوەندیە باڵاکانی گەل و نیشتیمانەوە.

❖ لێرەدا پرسیار ئەوەیە کە ئایا کوردو ئاسۆکانی دواڕۆژی کوردایەتی لەم قۆناغەی ئێستادا بەرەو کوێیە؟

کوردو کوردایەتی هیچ کاتێك هێندەی ئەم قۆناغ و سەردەمە لەبوژاندنەوەو جوڵەو گەشەکردندا نەبوە لەسایەی ئەم دەسەڵاتە کوردیە تەمەن 16 ساڵیەدا، سەرەڕای هەموو ئاستەنگ و ڕێگریە ناوخۆیی و ناوچەیی و دەرەکیەکان کەزۆربەیان هەمان ئەو ڕێگری و ئاستەنگانەن کە بەدرێژایی مێژووی خەباتی کوردایەتی ڕۆڵی نێگەتیڤیان بینیوە لەسەر ڕەوت و ئاڕاستەو گەشەکردنی کوردایەتی. بەڵام لەجاران زیاتر کاریگەر و مەترسیدارترن بەهۆی گۆڕانی سەردەم و گەورەیی ڕووداو وپێشهاتەکان و تەکنەلۆژیاکانی سەردەمەوە.

کوردایەتی لەم قۆناغەدا کە ئەگەر پیلانی دوژمنان و شەڕی نەگریسی ناوخۆو لێکترازانی ڕیزەکان و تێکچوونی ماڵی کوردی نەبوایە کەماوەی 10 ساڵی ڕێکی خایاند، پێدەچوو لە ئێستادا زۆر گەشەکردوتر و باڵاتر بوایە. بەڵام سەرەڕای گەورەیی ئاستەنگەکان و پیلانی دوژمنانی دراوسی و هۆکارەکانی ناوخۆیی و دەرەکیەکانیش کوردایەتی لەگەشەکردن و بەهێزبوون و ڕەگ داکوتانی زیاتردایە لەسەر ئاستی حیزب و سەرکردایەتی سیاسی وجەماوەریش. لەئێستادا هێندەی گیانی خۆشەویستی و دڵسۆزی و سەرگەرمی هەیە بۆ ئاڵای کوردوستان و دروشمە نەتەوەییەکان و کوردوستانی گەورەو دەوڵەتێکی سەربەخۆی کوردی، نیو هێندە ئینتیما و دڵسۆزی بۆ حیزب و سەرکردە و ناوچە و خێڵ نیە و هێواش هێواشیش بەرەو کاڵبونەوە و نەمانی زیاتر دەچێت. بۆیە ئەم قۆناغە لەگەڵ هەستیاری و ناسکیەکەیدا، بەسەردەمێکی زێڕینی کوردایەتی دادەنرێت. و دەکرێت و دەشتوانرێت گەشەی زیاتر و برەوی زیاتر پێبدرێت ئەگەر کورد توانی:-

1. ماڵی کورد هەر لە حیزبە سیاسیەکان و ڕێکخراوە پیشەییەکان و ئیدارە و دام و دەزگا حکومیەکان و تائاستی جەماوەر و شەقامی کوردی ڕێك بخاتەوە و بیانکاتە یەك بەرەی یەکگرتوو لەگوتار و هەڵوێستی سیاسیاندا.
2. سەربکەوێت بەسەر ئینتیما ئاینی و مەزهەبی و ناوچەیی و خێڵەکی و بنەماڵەیی و تایبەتیدا و بیانگۆڕێتەوە بە ئینتیماو دڵسۆزی بەتەنها بۆ کوردو کوردایەتی.
3. کوردایەتی بکاتە تاکە پێوەر و سومبول بۆ هەموو کوردو ئیدی حیزب و ڕابەر و سەرۆك خێڵ و بنەماڵە و ناوچە هێندە بەپیرۆزی نەمێنێتەوە.
4. کۆمەڵگای کوردەواری هۆشیار بکاتەوەو گەشەی پێبدات لە هەموو بوارەکانی خوێندن و پەروەردە و تەندروستی و خزمەتگوزاریەکان و هەوڵی پێکەوەنانی کۆمەڵگایەکی تەندروست و پێشکەوتوو و خۆشگوزەران بدات. هەروا هەوڵی چەسپاندنی دیموکراسی و ئاشتی و پێکەوەژیان بدات و ئازادیەکانی ڕادەربڕین و کاری سیاسیو میدیاکان بپارێزێت و ڕۆڵی ڕێکخراوە مەدەنیەکان زیاتر بکات و مافەکانی مرۆڤ و ژنان بپارێزێت و یاسا سەروەربێت و بنچینەی دەوڵەتێکی کوردی و موئەسەساتی پتەو دابمەزرێنێت.
5. هێزێکی پێشمەرگەی تۆکمە و پتەو و بەهێز لەڕووی مادی و مرۆیی و پەروەردە بە بیروباوەڕێکی ڕاست و دروستی کوردایەتیەوە پێك بهێنێت کە تەنها دڵسۆزیان بۆ کوردو کوردایەتی بێت دوور لە ئینتیما بۆ بنەماڵە و حیزب و سەرکردە و ناوچە و خێڵ و ئاین و مەزهەب. و بەهێزیان بکات

ئەو نووسینانەی لە کوردستان نێت دا بڵاودەکرێنەوە، بیروبۆچوونی خاوەنەکانیانە، کوردستان نێت لێی بەرپرسیار نییە.

بە چەك و تەقەمەنی و تەکنەلۆژیای سەربازی نوی کە توانای بەرگریکردنیان هەبێت لە سنورەکانی کوردوستان و دەسەڵاتە کوردیەکە.

6. لەسەر ئاستی ناوچەیی و دەروردراوسێش سیاسەتێکی نەرم و نیان و هێمن و بێدەنگ و لەسەرخۆ پەیڕەو بکات دوور لە هەرەشەو گورەشەو لێدوانی ئاگرینی بێناوەڕۆك کە زیانی زیاتربێت وەك لە قازانج. چونکە لە ئێستادا نە حیزب و نە سەرکردە و نە پێشمەرگە و نە جەماوەریش ئامادەی شەڕی چەکدار و قورس و خوێناوی نین بەرامبەر بچوکترین هێزی دەرەکی چجای هێزێکی گەورەو بەهێز و مۆدێرنی وەك تورکیا، چونکە دەسەڵات و سەرکردایەتی سیاسی کورد هێندە لە جەماوەرەوە نزیك و خۆشەویست نیە بەهۆی گەندەڵی و کاری دزێوی لێپرسراوەکانیەوە. بۆیە هەڵگرتنی بەردی گەورە و دروشمی باق وبریق کە کارو کردەوە و هەڵوێستی ڕاستەقینەی لەگەڵدا نەبێت مانای نەهاویشتنێتی و خۆڵکردنە چاوی جەماوەری گەلی کوردوستانەو نادڵسۆزیشە بۆ کوردو کوردایەتیش. کورد دەبێت لەم قۆناغەدا تابتوانێت بەلایەنی کەمەوە گەر نەتوانێت دۆست لەناوچەکە بۆخۆی پەیدا بکات ئەوا نابێت کارێك بکات دوژمن بۆخۆی زیاد بکات و پێویستە بەجۆرێك هەڵسوکەوت بکات بەئاڕاستەی درزخستنە ڕیزی دوژمنەکانیەوە و کەمیان بکاتەوە نەك کارێك بکات کە بەهەموانیان گەلەکۆمەکی لێبکەن و یەکبگرن و خۆیان بۆ دوژمنایەتی کوردو ئامانج و مافەکانی ئامادەبکەن.

7. ئاشکراشە کورد دوژمنی زۆرە لەناوخۆو ناوچەکەدا لە عەرەب و تورك و فارس و بەئاین و مەزهەبە جیاوازەکانیشەوە، ئەوان هەرچەندە زۆر ڕێك و تەبا نین لەنێوان خۆیاندا بەڵام هەمیشەش دژ بەکورد یەك و یەکگرتوو بون و پیلانی هاوبەشیان هەبوە بۆ لەناوبردن و سەرکوتکردن و بچوککردنەوەی کوردو کوردایەتی. بۆیە لەتوانای کورددا نیە کە لەم قۆناغەدا و لەیەك کاتدا چەند بەرەیەکی بەهێز بەسەر خۆیدا بکاتەوە و دژ بەهەموانیان بجەنگێت گەرچی بەشێوەی سیاسی و دیپلۆماسیش بێت.

8. لەئێستای عێراقدا شیعەو سونەو تورکومان و ئاشوری و ئیسلام و مەسیحی هەموانیان دژی داواکاری و خواستەکانی کوردن بەڵگەش جێبەجێنەکردن و خۆدزینەوەو دروستکردنی ڕێگر و ئاستەنگ و دەسی دەسی پێکردنیانە بۆ مادەی 140ی دەستوور، بۆیە کورد دەبێت لانی کەم بەرەی ناوخۆی عێراق مسۆگەر بکات ئەوسا دەرگای هەرەشە بەرامبەر دراوسێکانی تورکیاو ئێران و سوریا و عەرەبەسونەکانی ناوچەکە بەسەر خۆیدا بکاتەوە. کارێکی ژیرانە نابێت کە کورد قەوارەو قورسایی خۆی لێتێکبچێت و کارو فەنتازیای وابکات کە لەخۆی گەورەتر بێت، ئەم قۆناغە پشوودرێژی و نەرمونیانی و سنگفراوانی زیاتری گەرەکە، نەك کەمجیکەڵانەیی و تەنگەنەفەسیو کاری سەرەڕۆیی و بی بەرنامەیی.

9. کورد لە ئێستادا ئەنجومەنێکی سیاسی هەیەکە لەهەموو حیزبە سیاسیەکان پێك هاتوە و هەروا پەرلەمان و سەرۆکایەتی هەرێم و حکومەتی یەکگرتوی هەیە، بۆیە دەبێت لەبەردەم هەرەشە و گۆڕانکاری وبڕیارە گرنگ و چارەنوسسازەکاندا هەموان پێکەوە هەڵوێست وەربگرن و بەشداربن نەك تاکە کەس و سەرکردە و ڕای تایبەتی، هەموو گوتار و هەڵوێستێکیش پێویستە بەبەرنامە و پشت ئەستوور بەبەڵگە و ڕاستی مێژوویو سەر زەمینەی واقیع بێت، نەك بیگەڕانەوە بۆ مەرجەعە شەرعیەکان.

8. هاوپەیمانی و دۆستایەتی خۆی لەگەڵ ئەمریکاو زلهێزە سیاسی و ئابوریەکانی دونیاو ناوچەکە بپارێزێت و گەشەشی پێبدات و بەهێزیشیان بکات وەك فاکتەرێکی دەرەکی کە لەئێستادا و

ئەو نووسینانەی لە کوردستان نێت دا بڵاودەکرێنەوە، بیروبۆچوونی خاوەنەکانیانە، کوردستان نێت لێی بەرپرسیار نییە.

لەداهاتووشدا کاریگەری گەورەی هەیە لەسەر هەموو بوارەکانی سیاسی و ئابوری و سەربازی و کۆمەڵایەتیش. بۆئەوەی ببێتە پشت و پەنایەك و پشتگیریەکی بەهێز بۆ خۆی مسۆگەر بكات لەبەرامبەر هەڕەشەو گورەشەو پیلانەکانی ناوخۆو دەرودراوسێکاندا. ئەمەش بەبەردەوام بوونی دەبێت لە سەنگەری دژەتیرۆردا و چەسپاندنی دیموکراسیەت و هەوڵدان بۆ پێکەوەنانی کۆمەڵگایەکی مەدەنیو ئازادکردنی بازاڕو ئابوری و بازرگانی و پێشکەوتن و گەشەکردنی زانست و تەکنەلۆژیاو و وەبەرهێنانی بیانی و... هتد.

❖ لە ئێستاشدا خۆش بەختانە کورد تاڕادەیەکی باش توانیویەتی خۆ بگونجێنێت لەگەڵ ڕەوت و نەزمە نوی دونیاییەکەدا و کەڵك و سوود وەربگرێت لە تەکنەلۆژیا و داهێنانەکان و هۆکارەکانی پەیوەندی و توانیویەتی پەیوەندی سیاسی و ئابوری و... هتد لەگەڵ دەرودراوسێ و دونیاشدا دروست بكات و لەو داخراوەییو بچوکیەکەی جاران دەربچێت و لە ئێستادا بەسەرهەموو دونیادا کراوەیەو توانیویەتی لەسەر ئاستی کوردوستان و عێراقیشدا گەلێك دەسکەوتی گەورەو بەرچاو وەدەست بهێنێت هەرچەندەلە ئاستی ویست و خواستەکانی خۆشیدا نین. هەربۆیە دەکرێت مرۆ بچێتە سەر ئەو ڕایەی کە ئاسۆکانی دواڕۆژی کوردو کوردایەتی ڕوون و ڕۆشنن، بەڵام گەیشتن بەدوا مەنزڵگای سەرکەوتن بەگوڵ و ڕێحانە دانەپۆشراوە بەڵکو سەختی و کوڕی و ئاستەنگ و ڕێگری و پیلانی زۆری دوژمنانی لەبەردەمدایە.

بۆیە کورد دەبێت تەنها ڕاستە ڕێگاکەی کوردایەتی بگرێتە بەرو خۆئامادەکرنی تەواو بكات و توێشووی ئەو ڕێگە درێژو ماندوکەرە لەگەڵ خۆی هەڵبگرێت لەبیروباوەڕو گیانی مقاوەمەت و خۆڕاگری و پشت ئەستوور بە کوردایەتیەکی ڕاستەقینە و بێگەرد و شارەزا بە هەموو داهێنان و تەکنەلۆژیاو هۆکارەکانی پەیوەندی و بەهەڵەدا نەچوونی لەخوێندنەوە و شیکارەکانی بۆ هاوکێشە و حساباتە ئاڵۆزو تێکچڕژاوەکانی سیاسەتی دونیا، هەروا خۆ بەهێزکردن لەڕووی ئابوری و بازرگانی و سەرمایەگوزاریەکانەوە کەکوردوستان سەرچاوەیەکی گەورەیەتی، بەم شێوەیە کورد تەنها و تەنها خۆی فاکتەری سەرەکیە بۆ دیاریکردنی دواڕۆژ و ئایندەی خۆی، چونکە هەموو فاکتەرەکانی تر کار لەسەر کوردو هەڵوێست و گوتار و یەك و یەکگرتوویی و توانا و هێز و نەخشە و ستراتیژیەتی دەکەن، بۆیە پێویستە زۆر بەئاگاو هۆشیارو ژیر و حەکیم بێت لەهەر هەنگاوێکدا کەبەرەو ئایندە دەیهاوێژێت چونکە بچوکترین هەڵەو سەرسم دەبێتە هۆی کارەسات و مەرگەسات و دووبارەبونەوەی مێژووە ڕەش و خوێناویەکەی ڕابووردووی.

ئەو نووسینانەی لە کوردستان نێت دا بڵاودەکرێنەوە، بیروبۆچوونی خاوەنەکانیانە، کوردستان نێت لێی بەرپرسیار نییە.